

## **Poziv k zagotavljanju namenskih sredstev za kakovostne knjige v šolskih knjižnicah**

Bralna pismenost je temelj učenja, razumevanja sveta in aktivnega državljanstva. Domače in mednarodne raziskave kažejo, da imajo šolske knjižnice oz. knjižnice v vzgojno-izobraževalnih ustanovah ključno vlogo pri razvoju bralne pismenosti in bralne kulture, kritičnega mišljenja ter kulturne zavesti otrok in mladih. So srce, možgani in duša šole – prostor, kjer učenske in učenci razvijajo odnos do branja, raziskovanja in samostojnega učenja, in za marsikoga tudi prvi in edini dostop do knjige. Kljub temu številne šolske knjižnice v Sloveniji delujejo z omejenimi možnostmi, saj **za nakup kakovostnih knjig nimajo zagotovljenih namenskih proračunskih sredstev**. Trenutno so ta sredstva vključena v splošno postavko za materialne stroške, kar pomeni, da so odvisna od vsakoletnih prioritet posamezne šole in pogosto nezadostna za izgradnjo in posodabljanje knjižničnih zbirk.

Posledica takšne ureditve je postopno zastaranje knjižničnih fondov in zmanjšana dostopnost do kakovostnih knjig – tako leposlovnih kot poučnih – za otroke in mladino ter za strokovne delavce v šolah. Številne šolske knjižnice zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ne morejo svojim učencem zagotoviti sodobnih, kakovostnih in vsebinsko raznolikih knjig, ki bi jih pritegnile k branju. To pa neposredno vpliva na **bralne navade in bralno motivacijo učencev**, posledice tega že potrjujejo zadnje raziskave bralne pismenosti, med njimi rezultati **PISA**, ki kažejo na zaskrbljujoč upad razumevanja prebranega med mladimi ter pomanjkanje motivacije za branje.

Če učenci v šoli nimajo dostopa do privlačnih, aktualnih in kakovostnih knjig, je težko pričakovati, da bodo razvili trajno navado branja in veselje do besed. Glede na **upad bralne pismenosti** in bralne kulture med otroki in mladostniki bi morala biti prav šolska knjižnica prostor, kjer je kakovostno branje **dostopno vsakemu učencu** – ne glede na regijo, kraj, velikost šole ali finančne zmožnosti staršev oziroma skrbnikov.

V skladu z načeli **Manifesta o šolskih knjižnicah IFLA/UNESCO** mora biti vsaki šoli omogočeno, da vzdržuje knjižnico z ustrežno strokovno podporo in kakovostnim knjižničnim gradivom. Manifest poudarja, da imajo šolske knjižnice ključno vlogo pri uresničevanju pravice otrok do dostopa do informacij in kulture. Te pravice pa ni mogoče uresničiti brez systemske finančne podpore.

Zato pozivamo Vlado Republike Slovenije, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in druge pristojne institucije, da v zakonodaji **jasno določijo namensko proračunsko postavko za nakup kakovostnih knjig v vseh šolskih knjižnicah**. Tak ukrep bi pomenil systemsko priznanje vloge šolskih knjižnic pri razvoju bralne pismenosti in kulture branja ter bi zagotovil, da bi imeli vsi učenci – ne glede na kraj šolanja – enake možnosti dostopa do kakovostne literature. **Bralna pismenost se začne z dostopom, dostop pa z zagotovljenimi namenskimi sredstvi za kakovostne knjige.**

**dr. Sabina Fras Popović, predsednica Bralnega društva Slovenije**

**Slavko Pregl, Društvo slovenskih pisateljev**

**Damjana Vovk, predsednica Zveze bibliotekarskih društev Slovenije**

**dr. Tina Bilban, predsednica Slovenske sekcije IBBY**

**dr. Gaja Kos, predsednica Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS**

**Manca Perko, generalna sekretarka Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS**

**Maja Jug Hartman, predsednica Društva slovenskih založnikov**

**Katja Stergar, direktorica Javne agencije RS za knjigo**

**dr. Jaka Gerčar, Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev**

**dr. Barbara Pregelj, Društvo slovenskih založnikov**

Ljubljana, 12.12.2025

**Dušan Merc, Društvo slovenskih pisateljev**

**Janez Miš, predsednik UO Zbornice knjižnih založnikov in knjigotržcev pri GZS**